

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.59.340304>

УДК 347.97

В. В. Борщенко, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра конституційного права та правосуддя
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: vladlena.1128@inbox.lv
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9819-092X>

ДОБРОЧЕСНІСТЬ СУДДІ ЯК ПРОЦЕСУАЛЬНА ГАРАНТІЯ ВИНЕСЕННЯ НЕУПЕРЕДЖЕНОГО СУДОВОГО АКТУ

В статті досліджено проблематику доброчесності судді як фундаментальної процесуальної гарантії неупередженого судового розгляду. Визначено, що доброчесність у правовій площині є багатогранною категорією, яка поєднує етичний та процесуально-правовий виміри. З огляду на практику Європейського суду з прав людини, доброчесність найчастіше ототожнюється з категорією «безсторонність», яка охоплює як суб'єктивні, так і об'єктивні критерії оцінки. З'ясовано, що відсутність у національному законодавстві чіткого визначення доброчесності як процесуальної гарантії створює прогалини у правозастосуванні, що вимагає доктринального осмислення та законодавчої конкретизації. Підкреслюється, що формування доброчесності має розпочинатися ще на етапі юридичної освіти, коли майбутні правники засвоюють стандарти неупередженості, об'єктивності та справедливості. Окрему увагу приділено інституту відводу судді, який розглядається як практичний механізм забезпечення доброчесності та усунення ризиків упередженості. Доведено, що доброчесність, у поєднанні з інститутом відводу, виступає системоутворюючим елементом гарантії справедливого судочинства, формує суспільну довіру до судової влади та зміцнює легітимність судових рішень відповідно до ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Ключові слова: правниче письмо, процесуальні гарантії, правові позиції ЄСПЛ, застосування практики ЄСПЛ при здійсненні правосуддя, відвід, судочинство, процес, суддя, конфлікт інтересів, доброчесність судді.

Постановка проблеми. Судова реформа, розпочата в Україні у 2016 році, була спрямована на модернізацію судової гілки влади та зміцнення суспільної довіри до правосуддя. Одним із ключових елементів цієї реформи стали зміни до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року, якими закріплено оновлені кваліфікаційні вимоги до кандидатів на посаду судді. Серед них особливе місце займає критерій «доброчесності», який отримав законодавче відображення.

Доброчесність у сучасному праворозумінні виходить за межі суто морально-етичної оцінки особистості судді та охоплює комплекс таких

характеристик, як чесність, прозорість, незалежність від зовнішніх впливів, неупередженість, безсторонність та вірність принципам верховенства права. Її нормативне закріплення перетворило цю категорію з абстрактної моральної якості на реальний інструмент забезпечення процесуальних гарантій у судовому провадженні.

Доброчесність судді можна розглядати як складову механізму гарантування ухвалення неупередженого судового акту. Вона безпосередньо впливає на дотримання ключових процесуальних принципів, передбачених статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика визначення змісту категорії «доброчесність» була предметом дослідження вітчизняних науковців. Зокрема, С. В. Жуков дослідив історичну еволюцію поняття та визначив доброчесність як «це суб'єктивно оцінену категорію, яка навіть у одного суб'єкта під час самооцінювання може мати певні відмінності у різні проміжки часу» [1, с. 26]. Крім того, доброчесність судді досліджували такі вчені, як В. Бігун, І. Білоус, С. Глушенко, О. Гришук та інші.

Водночас в українській науці процесуального права досі відсутнє комплексне дослідження доброчесності як процесуальної гарантії, що обумовлює його актуальність. Поглиблене вивчення даної проблематики є необхідним для формування концепції суддівської етики та процесуальних гарантій винесення неупередженого судового акту.

Метою статті є дослідження доброчесності судді як процесуальної гарантії ухвалення неупередженого судового акту.

Виклад основного матеріалу. У широкому розумінні доброчесність трактується як вимога дотримання етичних норм та відповідність поведінки особи високим морально-етичним стандартам. Ю. Битяк розкривав зміст доброчесності, досліджуючи діяльність державних службовців крізь призму загальних моральних та правових принципів. Він відокремлював принцип доброчесності, наголошуючи на певному ставленні державних службовців, наприклад, «за своїми моральними якостями, ставленням до людей, їх гідності, честі, відповідальністю, добросовісним виконанням служби» [2, с. 151]. Ю. Битяк також наголошував, що моральні принципи також мають відображатися не лише під час безпосереднього виконання державним службовцем його посадових обов'язків, а й стати повсякденними засадами життя у поведінці поза межами службової діяльності.

К. Чеченко, розвиваючи цю позицію, акцентує, що «моральні принципи, якими має керуватися посадова особа у своїй професійній діяльності мають бути конкретизовані та спрямовані на дотримання чітко закріплених законом правил поведінки, за порушення яких до особи будуть застосовані певні заходи впливу. Без наявності добрих помислів, чесних намірів, глибоких переконань важливості дотримання законодавства та високих морально-етичних принципів як у повсякденному житті, так і у професійній сфері не можуть бути належним чином реалізовані ні високі професійні освітні навички, ні найдосконаліші фахові вміння» [3, с. 150]. Отже, доброчесність має виходити за межі виключно професійної сфери та перетворюватися на фундаментальну життєву цінність. Вона мусить стати постійною характеристикою поведінки судді не лише в

межах виконання службових обов'язків, а й у повсякденному житті, формуючи певний моральний рельєф особистості, здатної забезпечувати справедливність і громадську довіру.

Одночасно видається доречним дослідити, з якого моменту необхідно формувати у майбутніх правників готовність діяти на засадах доброчесності. Вважаємо за доцільне починати цей процес з моменту вступу до закладу вищої освіти за спеціальністю «Право». З самого початку навчання викладачі повинні не лише передавати правові знання, але й системно формувати у здобувачів професії усвідомлення того, що доброчесність – це ключовий чинник професійної реалізації. Вказане стосується суддів, адвокатів, державних службовців та будь-яких інших правників.

Виховання здобувачів у дусі доброчесності сприяє формуванню високих етичних стандартів, підвищує стійкість до корупційних впливів, посилює здатність ухвалювати справедливі та обґрунтовані рішення, а також сприяє зміцненню авторитету правової системи. Таким чином, включення принципу доброчесності у навчальний процес ще на ранніх етапах професійної підготовки є необхідною складовою утвердження культури права й довіри громадян до інститутів правосуддя. Так, наприклад, у межах вивчення навчальної дисципліни «Правниче письмо» у здобувачів юридичної освіти формується здатність до дотримання принципу доброчесності навіть на підсвідомому рівні. Засвоюючи методологію підготовки процесуальних документів, вони опановують навички неупередженого та об'єктивного викладення фактичних обставин, юридичної аргументації та мотивувальної частини судових актів. Цей процес сприяє закріпленню етичних орієнтирів, адже створення правових документів неможливе без чесного відображення фактів, уникнення маніпуляцій та викривлення змісту норм права.

Таким чином, навчальна дисципліна «Правниче письмо» виконує не лише інструментальну функцію навчання правилам юридичної техніки, а й відіграє значну роль у вихованні майбутніх юристів в повазі до доброчесності, що, у свою чергу, формує високий рівень професійної відповідальності та сприяє забезпеченню довіри до правосуддя. Здобуті на цьому етапі навички стають основою подальшої професійної діяльності, де неупередженість, безсторонність і об'єктивність є ключовими чинниками ефективності та авторитету правничої професії.

Таким чином, доброчесність у правовій площині постає багатозначним утворенням, зміст якого залежить від галузевого контексту та функціонального призначення. При цьому у чинному українському законодавстві відсутнє чітке визначення доброчесності саме як процесуальної гарантії при ухваленні судових актів. Це створює прогалину в правовому регулюванні, адже критерій, який прямо впливає на неупередженість і справедливість судового рішення, залишається нормативно невизначеним у контексті процесуальних стандартів.

В Законі України «Про судоустрій і статус суддів» та Кодексі суддівської етики закріплені положення, на підставі яких є можливість сформулювати зміст доброчесності саме як особливої процесуальної гарантії ухвалення неупередженого судового акта. У цьому контексті доброчесність судді охоплює

не лише морально-етичну бездоганність та репутаційну безспірність, а й обов'язок суворо дотримуватися принципів незалежності та неупередженості під час здійснення правосуддя. Вона передбачає чесність і відкритість у прийнятті процесуальних рішень, повну несумісність діяльності судді з будь-якими формами корупційної поведінки чи конфлікту інтересів, а також стійкість до будь-якого зовнішнього або внутрішнього тиску. Доброчесність у цьому аспекті вимагає, щоб суддя діяв виключно на основі закону, внутрішнього переконання та об'єктивної оцінки доказів, без упередженого ставлення до сторін процесу.

Крім того, доброчесність зобов'язує суддю забезпечувати прозорість своєї діяльності настільки, наскільки це сумісно з вимогами процесуального закону, утримуватися від будь-яких дій чи висловлювань, здатних викликати сумнів у його неупередженості, та демонструвати послідовність у дотриманні принципу справедливості. У процесуальному вимірі доброчесність має виступати гарантією того, що винесений судовий акт буде результатом законного, обґрунтованого й об'єктивного розгляду справи, а не наслідком особистої зацікавленості чи впливу сторонніх чинників. Таким чином, нормативно закріплений та усвідомлений обов'язок судді бути доброчесним фактично трансформується у процесуальні запобіжні заходи щодо неможливості порушення права кожного на справедливий суд, передбаченого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У випадках, коли суддя усвідомлює, що під час розгляду справи або ухвалення судового рішення може бути порушено принцип доброчесності, виникає реальна загроза дотриманню права кожної особи на справедливий суд, гарантованого статтею 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Доброчесність виконує функцію не допустити виникнення як юридичних, так і морально-етичних порушень. Одним з інструментів забезпечення цієї гарантії є інститут відводу судді.

Застосування цього інституту зумовлюється тим, що за наявності обставин, які можуть поставити під сумнів неупередженість судді, подальша його участь у розгляді справи стає несумісною з принципами справедливого, повного та всебічного судового розгляду. Таким чином, подання заяви про відвід у випадку порушення або навіть потенційної загрози порушення принципу доброчесності є не лише правом, а й етичним та процесуальним обов'язком судді.

Отже, критеріями доброчесності, які можуть бути підставою для відводу, слід виділити відсутність упередженості та зацікавленості у результаті розгляду справи, уникнення будь-якого конфлікту інтересів, незалежність від стороннього впливу, у тому числі політичного, фінансового чи особистого, бездоганна поведінка як у межах здійснення правосуддя, так і поза службовою діяльністю, збереження довіри суспільства до неупередженості та чесності судової влади.

Таким чином, доброчесність в межах інституту відводу виступає не абстрактним моральним орієнтиром, а конкретним процесуальним стандартом, дотримання якого є необхідною умовою винесення законного та справедливого судового акту.

Можливо дійти висновку, що інститут відводу судді постає додатковою процесуальною гарантією забезпечення принципу доброчесності. Він дозволяє уникнути ситуацій, коли особисті або професійні обставини судді, наприклад,

конфлікт інтересів, попередні стосунки з учасниками процесу чи будь-які інші фактори здатні поставити під сумнів його неупередженість або можуть вплинути на зміст і якість судового рішення.

Застосування цього інституту сприяє винесенню повного, всебічного та об'єктивного судового акту, що відповідає як вимогам національного процесуального законодавства, так і міжнародним стандартам права на справедливий суд, закріпленим у статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Таким чином, інститут відводу, будучи тісно пов'язаним із принципом доброчесності, не лише захищає права учасників процесу, а й зміцнює авторитет та довіру до судової влади в цілому.

Цікаво звернути увагу, що у правозастосовній практиці Європейського суду з прав людини поняття доброчесності судді здебільшого розкривається через категорію «безсторонність» (*impartiality*), яка охоплює як суб'єктивні, так і об'єктивні аспекти. У цьому контексті йдеться про доброчесність у вузькому значенні, як про відсутність особистої упередженості та наявності достатніх гарантій, що виключають будь-які обґрунтовані сумніви щодо неупередженості судді.

ЄСПЛ у своїй практиці виходить з того, що суб'єктивна безсторонність передбачає внутрішню неупередженість судді, доки не буде доведено протилежне. Показовим у цьому сенсі є Рішення ЄСПЛ у справі «Piersack v. Belgium» від 01.10.1982 року [4]. ЄСПЛ зазначив, що навіть за відсутності фактичних доказів упередженості важливо враховувати, чи могли обставини справи об'єктивно викликати у сторін обґрунтовані сумніви щодо безсторонності суду.

Об'єктивна безсторонність вимагає наявності таких процедурних і організаційних гарантій, які усувають будь-які обґрунтовані підозри у можливій заангажованості. Крім того у Рішенні ЄСПЛ у справі «De Cubber v. Belgium» від 26.10.1984 року [5] суд підкреслив, що участь судді у попередніх стадіях провадження (наприклад, як слідчого) може створити об'єктивний конфлікт ролей і підірвати довіру до його неупередженості. Майже аналогічного висновку ЄСПЛ доходить у Рішенні по справі «Micallef v. Malta» від 15.10.2009 року [6] та вказує, що об'єктивна безсторонність охоплює не лише зміст рішення, а й зовнішнє враження, яке складається у сторін і громадськості щодо суду. У справі «Baka v. Hungary» ЄСПЛ у своєму Рішенні від 23.06.2016 року [7] пов'язав незалежність і доброчесність судді з неможливістю притягнення його до відповідальності за виконання професійних обов'язків і висловлювання з питань правосуддя.

Таким чином, у вузькому значенні доброчесність у розумінні ЄСПЛ збігається з принципом безсторонності – як внутрішньої чесності та відсутності упередженості, так і наявності зовнішніх гарантій, що забезпечують довіру суспільства до судової влади.

Отже, доброчесність, як процесуальна гарантія неупередженого судового акту, виконує подвійну роль – запобіжну та гарантійну. Під запобіжною складовою слід розуміти умови, за яких будь-яка підозра в упередженості мінімізується ще до початку розгляду справи. Гарантійна складова забезпечує правомірність і легітимність судового акту, адже рішення, винесене з дотриманням принципу

добросовісності, викликає довіру у суспільства та учасників процесу.

Отже, поняття доброчесності на даний час не є усталеним, визначається неоднозначно та має різне змістовне навантаження як самостійний принцип або стандарт поведінки державного службовця чи судді, у тому числі кандидата на посаду судді, або як сукупність етичних норм і правил, встановлених законом.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи викладене, можна дійти висновку, що доброчесність у правовій площині постає як багатогранна категорія, яка поєднує етичні та процесуально-правові аспекти, у зв'язку з чим, набуває особливого значення у сфері судочинства. Наявна прогалина в українському законодавстві, де відсутнє нормативно закріплене визначення доброчесності саме як процесуальної гарантії при ухваленні судових актів, потребує як доктринального осмислення, так і належної законодавчої конкретизації.

Формування доброчесності не може обмежуватися лише періодом професійної діяльності судді. Вона має закладатися ще на етапі здобуття юридичної освіти, коли майбутній правник починає усвідомлювати фундаментальні засади своєї професії та виробляє навички неупередженого, об'єктивного та справедливого підходу до вирішення правових питань. Саме під час навчання закладаються внутрішні орієнтири, що згодом трансформуються у стійку професійну етику, в тому числі у здатність ухвалювати судові акти, які відповідають високим стандартам справедливості та безсторонності.

Правозастосовна практика Європейського суду з прав людини свідчить, що доброчесність судді найчастіше інтерпретується крізь призму категорії «безсторонність» (*impartiality*), що охоплює як суб'єктивні, так і об'єктивні виміри. Такий підхід підтверджує, що доброчесність має слугувати ключовою процесуальною гарантією дотримання права на справедливий суд відповідно до положень статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

У цьому контексті інститут відводу судді розглядається як додатковий процесуальний механізм реалізації принципу доброчесності, адже він дозволяє усунути ризики упередженості та забезпечує об'єктивність судового розгляду. Відвід, будучи спрямованим на запобігання конфлікту інтересів чи будь-яким іншим обставинам, що можуть викликати сумнів у неупередженості судді, виступає важливою гарантією легітимності судового рішення та довіри суспільства до судової влади.

Таким чином, доброчесність необхідно розглядати не лише як індивідуальну моральну чесноту або професійну етичну рису судді, але й як систему утворюючу складову процесуальної гарантії справедливого судочинства. Її змістовна наповненість формується як у контексті національного права, так і крізь призму практики ЄСПЛ, а практична реалізація забезпечується, зокрема через механізм відводу судді.

Список використаної літератури

1. Жуков С. В. Феномен доброчесності: до питання методології дослідження. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. № 5, т. 1. С. 23-26. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2018/5/tom_1/7.pdf.
2. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: Монографія. Х. Право, 2005. 304 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONO-

GRAFII_2011/BITYK_2005.pdf

3. Чеченко К. О. Принцип доброчесності державної служби: етимологія та генеза морально-етичної норми. Київський часопис права. 2022. Вип. 1. С. 143-51. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dbe80257-d6c9-4822-a092-e2e-2a8a0c57e/content>.
4. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «CASE OF PIERSACK V. BELGIUM» (Application № 8692/79) від 01.10.1982. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-57557>
5. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «CASE OF DE CUBBER v. BELGIUM» (Application № 9186/80) від 26.10.1984. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:\[%22001-57465%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:[%22001-57465%22]})
6. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «CASE OF MICALLEF V. MALTA» (Application № 17056/06) від 15.10.2009. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-117930%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-117930%22]})
7. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «CASE OF BAKA v. HUNGARY» (Application № 20261/12) від 23.06.2016. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-163113%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-163113%22]})

References

1. Zhukov S. V. (2018). Fenomen dobrochesnosti: do pytannia metodolohii doslidzhennia [The phenomenon of integrity: on the issue of research methodology]. Naukovyi visnyk publichnogo ta pryvatnoho prava – Scientific Bulletin of Public and Private Law, № 5, vol. 1, pp. 23-26. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2018/5/tom_1/7.pdf [in Ukrainian].
2. Bytiak Yu. P. (2005). Derzhavna sluzhba v Ukraini: orhanizatsiino-pravovi zasady: Monohrafiia [Civil service in Ukraine: organizational and legal principles: Monograph]. Kharkiv: Pravo, 304 p. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/MONO-GRAFII_2011/BITYK_2005.pdf [in Ukrainian].
3. Chechenko K. O. (2022). Pryntsyp dobrochesnosti derzhavnoi sluzhby: etymolohiia ta geneza moralno-etychnoi normy [The principle of integrity of civil service: etymology and genesis of the moral-ethical norm]. Kyivskyi chasopys prava – Kyiv Journal of Law, Issue 1, pp. 143-151. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/dbe80257-d6c9-4822-a092-e2e2a8a0c57e/content> [in Ukrainian].
4. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «CASE OF PIERSACK v. BELGIUM» (Application № 8692/79) vid 01 zhovtnia 1982 roku [Decision of the European Court of Human Rights in the case «CASE OF PIERSACK v. BELGIUM» (Application № 8692/79) of October 1, 1982]. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/rus?i=001-57557> [in Ukrainian].
5. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «CASE OF DE CUBBER v. BELGIUM» (Application № 9186/80) vid 26 zhovtnia 1984 roku [Decision of the European Court of Human Rights in the case «CASE OF DE CUBBER v. BELGIUM» (Application № 9186/80) of October 26, 1984]. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:\[%22001-57465%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/ukr#{%22itemid%22:[%22001-57465%22]}) [in Ukrainian].
6. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «CASE OF MICALLEF v. MALTA» (Application № 17056/06) vid 15 zhovtnia 2009 roku [Decision of the European Court of Human Rights in the case «CASE OF MICALLEF v. MALTA» (Application № 17056/06) of October 15, 2009]. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-117930%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-117930%22]}) [in Ukrainian].
7. Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravi «CASE OF BAKA v. HUNGARY» (Application № 20261/12) vid 23 chervnia 2016 roku [Decision of the European Court of Human Rights in the case «CASE OF BAKA v. HUNGARY» (Application № 20261/12) of June 23, 2016]. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22001-163113%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22001-163113%22]}) [in Ukrainian].

Стаття надійшла 30.08.2025 р.

V. V. Borshchenko, PhD in Law, Associate Professor
Odesa I. I. Mechnikov National University
the Department of Constitutional Law and Justice Disciplines
24/26 Frantsuzkyi Blvd, Odesa, 65058, Ukraine
e-mail: vladlena.1128@inbox.lv
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9819-092X>

THE INTEGRITY OF JUDGES AS A PROCEDURAL GUARANTEE OF DELIVERING AN UNBIASED JUDICIAL ACT

Summary

The article explores in depth the issue of judicial integrity as a fundamental procedural guarantee for the administration of justice and the delivery of an impartial judicial act. It is demonstrated that the concept of integrity in the legal dimension should be viewed not merely as a personal moral quality of a judge, but as a complex and multifaceted category that integrates ethical standards with procedural-legal requirements. Within the jurisprudence of the European Court of Human Rights (ECtHR), integrity is most frequently correlated with the principle of impartiality, which is assessed through both subjective elements, the personal attitudes, convictions, and conduct of the judge and objective elements, which focus on the broader institutional and procedural safeguards ensuring public confidence in the judiciary.

The analysis reveals that the lack of a clear legislative definition of integrity as an independent procedural guarantee in national legal systems gives rise to significant interpretative gaps and inconsistencies in judicial practice. This situation necessitates not only doctrinal clarification at the scholarly level but also a more precise formulation at the legislative level. The article stresses that the cultivation of integrity must begin at the earliest stages of legal education, when future judges and lawyers develop professional standards of impartiality, objectivity, and fairness, which later serve as the basis for their decision-making in the judicial process.

Particular attention is paid to the procedural mechanism of judicial recusal, which is identified as an indispensable tool for the practical enforcement of integrity. Recusal serves to prevent and eliminate conflicts of interest, thereby safeguarding the perception and reality of impartial adjudication. It is argued that judicial integrity, when combined with the institution of recusal, constitutes a systemic component of the broader guarantee of a fair trial. This dual mechanism not only enhances the quality of justice delivered but also reinforces public trust in the judicial system and strengthens the legitimacy of judicial decisions. Such an approach is fully consistent with the standards enshrined in Article 6 of the European Convention on Human Rights, which establishes impartiality as a cornerstone of the right to a fair trial.

Keywords: righteous letter, procedural guarantees, legal positions of the ESPL, stagnation of the practice of the ESPL under current justice, view, judiciary, process, judging, conflict of interest, integrity of the judge.